

Nr 156.

Av herrar **Magnusson, Gerhard** och **Berglund, Jan Erik**,
*i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående ändring
i vissa delar av förordningarna om kommunalstyrelse
på landet, i stad och i Stockholm samt om landsting m. m.*

Vid genomläsande av Kungl. Maj:ts proposition nr 185 med förslag till förändrad lydelse av vissa delar av förordningarna om kommunalstyrelse på landet och i stad samt landstingsförordningen m. m. framkommer det oförtydligt, att de av Kungl. Maj:t föreslagna förändringarna på intet sätt kunna betecknas som gående till botten av de mera viktiga principspörsmål, som sammanhånga med den kommunala självstyrelsen i vårt land. Visserligen förklarar vederbörande statsråd i den kungl. propositionen bland annat, att det nu gäller att införa personlighetsprincipen som grundläggande för rätten att delta i och avgöra kommunernas angelägenheter. Men då det gäller att omsätta denna uppfattning i handling, befinnes det, att Kungl. Maj:t ej velat gå längre i sina yrkanden än till att föreslå, att bolagsrösträtten och rösträtten för oskiftat dödsbo utan myndig delägare måtte avskaffas, varförutom det yrkas, att person, som med nuvarande bestämmelser äger kommunal rösträtt i flere kommuner, vid landstingsmannaval skall äga rösta endast i den kommun, där han är mantalsskriven, varemot rätten till deltagande i kommunalt avgörande kvarstår för dylik person vid val av stadsfullmäktige och vid val av kommunala förtroendemän i allmänhet samt vid behandling av alla andra kommunala spörsmål.

För vår del kunna vi icke finna annat än, att ett hållande på personlighetsprincipen i kommunallagstiftningen konsekvent borde ha lett till ett yrkande även på borttagande av den 40-gradiga kommunala röstskalan samt till vissa diskvalifikationsstreckts borteliminering ur de nu gällande kommunala rösträttsbestämmelserna.

Den omständigheten, att dessa yrkanden ej framkommit i den kungl. propositionen gör alltså, att vi för vår del finna det nu föreliggande ändringsförslaget av relativt mindre värde. För vår del anse vi nämligen alltså frågan om den kommunala rösträttens reformering i ovan antydd riktning böra vara det grundläggande, det primära, som *i första hand* bör upptagas till granskning, då man övergår till att revidera våra kommunala författningar. Först som en andra-hands-fråga borde, enligt vår uppfattning, alla dessa övriga — visserligen även de betydelsefulla — spörsmål få komma fram, nämligen frågorna om skyddande av valhemligheten, om underlättande av deltagande i de kommunala valen m. m.

Då nu emellertid Kungl. Maj:t synes vilja gå en annan väg än den ovan av oss förordade, ha vi velat med ovanstående uttalande hävda vår uppfattning i frågan, även om detta hävdande ej kommer att föranleda oss att *i detta sammanhang* i form av yrkande framföra våra krav i den kommunala rösträttsfrågan, detta *dels* på grund av den omständigheten att frågan om kommunal rösträtt i hela dess vidd ej kan i detta sammanhang upptagas till behandling — frågan om rösträtt vid kyrkostämma kan nämligen ej nu framföras — *dels* på grund av den långt framskridna tidpunkten i årets riksdagsarbete och de hopade riksdagsfrågornas stora antal, vilket allt kan föranleda, att rösträttsfrågan, om den nu motionsvis framföres, kanske ej kan ägnas den grundliga behandling, som en så stor fråga givetvis kräver.

Vi skola alltså här nedan — med undanskjutande tills vidare av ovannämnda krav — inskränka oss till att till granskning upptaga en del av de övriga spörsmål, som falla inom den kungl. propositionens ram, samt därefter göra de yrkanden, vartill denna granskning kan föranleda.

Förordning om kommunalstyrelse på landet.

I paragraf 8 stadgas bland annat såsom villkor för rösträtt, fullgjord skatteskyldighet till kommunen. Då det emellertid saknas bestämmelse om någon fixerad tid, för vilken uraktlåtenhet att erlægga ett skattebelopp skall kvarstå såsom diskvalifikationsorsak, har i detta hänseende olika praxis utbildat sig inom olika kommuner. Alldeles oavsett vilken mening man än må hysa om detta kommunala rösträtts-hinders riktighet eller ej, måste man dock från ordningssynpunkt och för vinnande av enhetliga bestämmelser i förhållande till den politiska rösträtten, framföra önskemålet om en sådan bestämmelses infogande i

lagtexten. Vi ha i detta syfte föreslagit en lagändring, vari samma tidsmarginal valts, som nu gäller för den politiska rösträttens skatte-streck, eller »de tre senast förflutna kalenderåren», och ha vi på grund härav föreslagit viss ändrad lagtext på sätt som av klämman till denna motion framgår.

§§ 16 och 17 av förordningen innehålla bland annat bestämmelser därom, att följande frågor skola avgöras genom omröstning per capita vid kommunalstämma i kommun, *där kommunalfullmäktige ej finnas, nämligen*

1) beslut om, huruvida kungörelse om kommunalstämma även skall auslås å viss plats,

2) beslut om i vilken eller vilka tidningar tillkännagivande om kommunalstämmas hållande skall införas; förenar sig minst en tredjedel av de närvarande om en viss tidning, skall tillkännagivandet införas i den tidningen,

3) beslut om huruvida tillkännagivande om kommunalstämma skall innehålla allenast underrättelse om de viktigare ärendena eller skall på annat sätt formuleras.

I kommun, *där kommunalfullmäktige finnas*, skola däremot dessa viktiga frågor avgöras av kommunalfullmäktige, som visserligen väljas proportionellt men med anlitande av 40-gradig skala. Genom dessa bestämmelser ställas faktiskt de kommunalt röstsvaga befolkningselementen i en kommun med kommunalfullmäktige i en sämre ställning, då det gäller att bevaka sina krav i ovan nämnda hänseenden, än i en kommun *utan* kommunalfullmäktige. Följden av detta förhållande torde kunna tänkas bli den, att kommunalfullmäktige-institutionen icke kommer att införas i så stor utsträckning, som man synes förvänta sig och som utvecklingen nog torde komma att kräva, åtminstone i de stora kommunerna. Under sådana förhållanden vinnes ej ett av de mål, som avsetts med institutionens inrättande, nämligen större möjlighet för folk, boende å längre avstånd från stämmoplatsen i de vidsträckta norrländska kommunerna att bättre göra sig gällande vid handläggandet av kommunernas angelägenheter. Hela denna fråga, för vars lösande Riksdagen i skrivelse uttalat sig, blir alltså fortfarande olöst.

Ett konsekvent tillämpande av ovannämnda bestämmelser om per capita-omröstning vid kommunalstämma vid avgörandet av vissa frågor borde enligt vår uppfattning alltså leda till att ovannämnda frågor även i kommuner *med* kommunalfullmäktige alltid borde avgöras av kommunalstämma och detta så mycket mera, som även i nämnda kommuner, sedan kommunalfullmäktigeinstitutionen inrättats, kommu-

nalstämman likväl fortfarande har att fatta beslut i en del andra frågor, som enligt det föreliggande förslaget ej lagts i fullmäktiges händer. Med anledning härav föreslås uteslutande ur förordningen av bestämmelserna om, att nämnda frågor avgöras av kommunalfullmäktige i kommun, där fullmäktige finnas.

I paragraf 29 finnes förslaget, att kommunalstämma eller distriktsstämma för val av kommunalfullmäktige skall hållas under tiden från och med 1 november till och med 15 december å dag, som kommunalstämma det år, val skall förrättas, bestämmer. Denna bestämmelse angående tiden för förrättande av valen synes oss böra förändras så, att tiden, inom vilken nämnda val kunna förrättas, utsträcker till 31 december, så att i kommun, där detta är lämpligt, val av kommunalfullmäktige och övriga kommunala val kunna förrättas samtidigt i december. I en mycket stor del kommuner förrättas nämligen nu de kommunala valen i slutet på december mellan jul och nyår, vilket enligt erfarenheten visat sig vara en lämplig tid och torde det därför vara angeläget, att i sådana kommuner det beredes tillfälle att förrätta alla ovan nämnda kommunala val vid stämman i slutet av december. Härvid är dock att märka, att i kommun, som är för val av kommunalfullmäktige uppdelad i valkretsar och valdistrikt och inom vilken kommunalfullmäktigeval alltså sker vid distriktsstämma, val av kommunalfullmäktige och övriga kommunala förtroendemän ej kan ske samtidigt vid kommunalstämman i december. Detta förhållande framkallar tanken på, om ej även en del övriga kommunala val böra ske i kommun, uppdelad på valdistrikt och valkretsar, vid distriktsstämma, men ha vi ej velat göra något yrkande i den riktningen i detta sammanhang, i synnerhet, som väl troligt är, att den kommunala utvecklingen i alla fall kommer att förr eller senare framtvinga en sådan reforms vidtagande.

Av stor betydelse är ock, att garanti i största möjliga mån skapas för att de stämmor, vid vilka beslut fattas om tiden för kommunalstämmas hållande för val av kommunalfullmäktige, förläggas till sådan tid, att de röstberättigade i allmänhet kunna infinna sig, ävenså att kommunal- eller distriktsstämma för väljande av kommunalfullmäktige bestämmas till sådan tidpunkt, att valet kan bli ett verkligt proportionellt uttryck för de röstberättigades önsknings inom kommunen. Utgående från dessa förutsättningar, finna vi det önskvärt, att ovannämnda bestämmelse i § 29: »Stämman för dessa val skall hållas under tiden från och med den 1 november till och med den 15 december å dag, som kommunalstämma det år, val skall förrättas, bestämmer», utbytes mot text,

som här nedan föreslås. Bestämmelserna i §§ 29, 32 och 33 angående kungörelses införande i ortspressen böra också, enligt vår uppfattning bringas i överensstämmelse med i förordningens § 16 givna bestämmelser. Vi vilja nämligen framhålla, att det är av synnerligen stor vikt, att avgörandet av vilka tidningar, som skola anlitas för införande av kungörelse m. m. *alltid* handläggas så, att säkerhet vinnes för att kungörelserna, vare sig de komma från kommunala nämnder eller Konungens befallningshavande, införas i tidningar, som genom spridning inom olika grupper av kommunens medlemmar bringa tillkännagivandet till de flestas kännedom.

För vinnande av detta mål vilja vi föreslå, att §§ 29, 32 och 33 ändras.

I detta sammanhang bör framhållas, att en konsekvens av detta uttalande bör bli, att på alla de ställen i förordningen där det talas om införande av kungörelse i ortstidning texten bör ändras till: »i en eller flera ortstidningar».

Då enligt § 35 i Kungl. Maj:ts förslag, rörande de ärenden, som äro från kommunalfullmäktiges handläggning undantagna, kommunalnämndsvalet fortfarande är kommunalstämman förbehållet även i de kommuner, som infört kommunalfullmäktigeinstitutionen, anse vi oss i detta hänseende böra påyrka en sådan lagändring, som medgiver kommunalfullmäktige denna rätt. Visserligen kan det framhållas gent emot detta yrkande, att kommunalfullmäktiges befogenhet borde i sammanhang härmed ansenligt utvidgas eller en klarare avgränsning mellan kommunalfullmäktiges och kommunalstämmas beslutandeområden samtidigt ske. Ehuru vi känna oss vissa om, att detta spörsmål snarligen träder fram krävande sin lösning och att utvecklingen härvid kommer att gå fram mot likställighet med städernas fullmäktigekorporationers beslutanderätt, anse vi dock denna senare omständighet icke vara av den avgörande beskaffenhet, att man ej redan nu kan våga lägga kommunalnämndsvalet i fullmäktiges händer. Ty det måste ju betraktas som en synnerligen underlig kombination, att den förberedande och kommunalfullmäktiges beslut verkställande kommunalnämnden, ej skall få väljas av den korporation, som trots de gällande inskränkningarna i dess befogenhet, otvivelaktigt dock kommer att bära den allra största delen av sin kommuns arbetsbörd. Någon som helst fara för kommunernas styrelse och skötsel kan väl svårigen ifrågasättas, därest vårt yrkande skulle bifallas, ty man får ju alltid beräkna, att så framskjutna personer som de vilka av en kommunalstämma kunna väljas i en kommunalnämnd också skola tagas i anspråk såsom ledamöter i kommunal-

fullmäktige. Icke mindre än sju länsstyrelser hava också uttalat sig i den riktningen, att kommunalnämnden i de kommuner, där fullmäktige införts, skulle väljas av dessa senare.

Att valen av denna nämnd, såväl inom fullmäktige, som där ej fullmäktige finnes, av kommunalstämma, böra ske proportionellt, synes vara en enkel konsekvens av proportionalismens utvidgade användning vid andra jämförliga val. Då emellertid detta valsätt är en mera invecklad apparat än de vanliga enkla majoritetsvalen, är det önskvärt, att densamma ej behöver tillgripas i större utsträckning än behovet av proportionalismen som ett skydd för minoritetsintressets representation förestavar. Att sålunda obligatoriskt föreskriva det även i de fall, där fullständig enighet om kandidatlistan förefinnes eller där en så övervägande del av en stämmas deltagare äro eniga, att minoriteten även med proportionellt valsätt ej kan bliva representerad, kan ej anses önskvärt. Logiskt genomfört skulle detta betraktelsesätt leda dithän, att proportionalismen ej behövde användas vid andra valtillfällen, än då yrkande därom framställdes från en minoritetsgrupp, vars minsta antal skulle vara lika med det kvottal, som erhöles då valdeltagarnas antal dividerades med talet för det antal personer, som skola väljas. En sådan anordning är dock icke gärna tänkbar, då en graderad röstskala ligger till grund för valet, och ha vi därför fått stanna vid en mera godtyckligt vald gräns för en minoritets rätt att påfordra proportionellt valsätt. Vi ha därvid stannat för en fjärdedel av de vid stämman närvarande röstberättigade personerna som det minsta antal en minoritet skulle utgöra, för att äga rätt till yrkande på proportionellt val. Därmed ha vi trots oss kunna borteliminera de praktiska invändningar, som eljest kunna resas mot det allmännare användandet av proportionalismen vid kommunala val, samtidigt som vi velat även åt detta område giva rum åt proportionalismens rättvisa, där det kan visa sig ansatser till ett obehörigt utnyttjande av maktlystnad från någon viss majoritetsgrupp. Det torde i övrigt kunna lätt förutses, att blotta befintligheten av en bestämmelse i lagen, vilken medgiver en minoritet av viss storlek en sådan rätt, som här skisserats, kommer att praktiskt sett verka reglerande och modererande, då kandidater nomineras till valet, och alldeles säkert kommer att i förväg skänkas hänsyn till de olika meningsgruppernas önskan, så att respektive val kanske kunna ske enhälligt. Man kan därav till och med draga den slutsatsen, att de stundom starka meningsbrytningarna ute i kommunerna vid dylika val härigenom kunde mildras om än inte utjämnas. Med stöd av det an-

förda föreslås ändringar i vederbörande förordnings §§ 34 och 35 i Kungl. Maj:ts förslag samt § 40 i gällande förordning.

§ 43 innehåller bestämmelse därom att kyrkoherde eller den hans ställe företräder, är berättigad att i sådana ärenden, som angå fattigvård, barnavård eller åtgärder för sedlighet deltaga i kommunalnämndens överläggningar och beslut. Som denna bestämmelse synes oss innebära ett brytande av hela systemet med valda förtroendemän vilja vi yrka, att nämnda bestämmelse omformuleras på sådant sätt, att de två sista orden i paragrafen »och beslut» borttagas.

Vid genomläsande av § 51 fästes uppmärksamheten därvid, att ingen ersättning av kommunala medel är föreslagen för de kommunala förtroendemännen *i allmänhet*.

Man måste dock medgiva, att det proportionella valsättet såsom en konsekvens medför, att även de ekonomiskt lägst ställda nu få vara beredda på att rycka in i det kommunala arbetet. Men mången gång är det för den kroppsarbetande klassen omöjligt att till mera makt-påliggande uppdrag uppsätta egna kandidater, enär dessa icke ha råd att mottaga sådana förtroendeuppdrag, beroende som de äro av varje dags- och timlön.

För att vinna rättelse i detta särskilda penningstreck beträffande valbarheten anse vi oss böra föreslå, att innehavare av kommunalt förtroendeuppdrag måtte, om kommunalstämma sådant i varje särskilt fall beslutar, tillerkännas ersättning för med uppdragets fullgörande för- enade direkta kostnader och mistad arbetsförtjänst.

Vissa ändringar av §§ 51 och 74 ha på grund härav föreslagits.

Förordning om kommunalstyrelse i stad.

Med hänvisning till motivering i motsvarande punkter i förordning om kommunalstyrelse på landet yrkas, att §§ 6 och 75 erhålla viss ändrad lydelse.

I § 9 föreslås en ändring i överensstämmelse med den som föreslås i § 8 i förordning om kommunalstyrelse på landet.

I § 15 finnes en bestämmelse därom, att »kallelse till allmän rådstuga bör införas i en eller flere tidningar, som i staden utkomma». Denna bestämmelse lägger tydligen hinder i vägen för annonsering i tidning, som utkommer i annan stad, än kungörelsen gäller. Nu finnas emellertid flera tidningar, som äro synnerligen spridda inom viss stad och till och med ha särskild lokalredaktion i denna stad samt i

tidningen reserverat viss avdelning, som lokalavdelning för annan stad, än den där tidningen utkommer. Under sådana förhållanden anse vi den omständigheten, att sådan tidning ej utkommer i den stad, kungörelsen rör, ej bör få utgöra hinder för kommunala kungörelsers införande i sådan tidning, om tidningen i övrigt är väl spridd inom den stad, kungörelsen avser. Vi vilja alltså föreslå, att texten »i en eller flera tidningar, som i staden utkomma» bör utbytas mot »i en eller flera tidningar inom orten».

Bestämmelserna angående annonsering i § 35 behöva en omredigering, om de skola bringas i överensstämmelse med de av oss föreslagna bestämmelserna i § 15. Med hänvisning till motiveringen i nämnda paragraf vilja vi alltså yrka på en ändring på sätt, som nedan sägs.

I §§ 36 och 56 föreslås införande av proportionellt valsätt vid val av vissa förberedande nämnder. Vi anse emellertid därutöver, att även vid val till annan kommitté, förvaltande styrelse eller nämnd, proportionellt valsätt bör användas. Det kan nog låta säga sig, att det proportionella valsättet härvidlag kan komma att för tillgodoseende av partigrupperingarnas representationsrätt åsidosätta den nödvändiga fackkunskapen, men å andra sidan bör man kunna förutsätta, att hänsynen till fackkunskapen och dugligheten i regel kan förenas med tillgodoseendet av de olika grupperingarnas specialintressen. För att emellertid i fråga om de förvaltande nämnderna förekomma ett majoritetspartis ensidiga maktställning till förfång för minoritetspartierna, ha vi ansett en bestämmelse verkande mot detta nödvändig. Och vi anse då lämpligast föreslå, att val till sådan kommitté, styrelse eller nämnd må vara proportionella, då minst en fjärdedel av fullmäktige sådant begära.

På grund av ovanstående föreslås alltså vissa ändringar i §§ 36 och 56.

Med hänvisning till motivering till § 15 föreslås, att § 66 erhåller viss ändrad lydelse.

Förordning om kommunalstyrelse i Stockholm.

Med hänvisning till vad som anföres i motsvarande paragrafer av förordning om kommunalstyrelse i stad, föreslås vissa förändringar av förstnämnda förordning på sätt, här nedan framgår.

Förordning om landsting samt stadgar om proportionellt valsätt.

I nämnda förordningar ha vissa förändringar föreslagits i överensstämmelse med motivering, som för varje särskilt punkt återfinnes å respektive punkter i förut nämnda förordningar.

Med hänvisning till ovanstående få vi alltså hemställa, att Riksdagen måtte besluta, att följande §§ i respektive förordningar måtte erhålla nedanstående lydelse:

Förordning om kommunalstyrelse på landet.

§ 8. En var myndig välfräjdad svensk undersåte — — — — —
— — — — — erlægga skatt, och icke häfta för oguldna kommunal-
utskylder, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalen-
deråren, skall — — — — — överläggningar och beslut.

Enahanda rättighet tillkommer oskiftat dödsbo, däri myndig del-
ägare finnes.

§ 16. Kungörelse om kommunalstämma utfärdas — — — — —
— — — — — och avse nästföljande kalenderår.

Ordföranden skall i god tid avsända — — — — — hinder
för stämmans hållande.

§ 29. Mom. 1, 2, 3 och 4 lika med Kungl. Maj:ts förslag.

Mom. 5. Val av kommunalfullmäktige — — — — —
— — — — — å distriktsstämma. (Slutet på sidan 7 i kungl. pro-
positionen.)

Stämman för dessa val skall hållas under tiden från och med den
1 november till och med den 31 december å dag, som kommunalstäm-
man i december året näst före det, under vilket valet skall förrättas,
äger att bestämma. Därest viss dag icke lämpligen kan bestämmas,
äger stämman att besluta, huruvida valet skall utsättas till sön- och
hålgdag. Vid beslut i denna fråga äge en var röstberättigad en röst.

Där under årets lopp bestämmes, att kommunalfullmäktiginstitu-
tionen skall från och med påföljande år inrättas inom kommun, gälle
för bestämmande av valdag, kungörelses utfärdande samt allt, som i
öfrigt har samband med valet, i tillämpliga delar, vad ovan stadgas.

Val får ej äga rum å tider — — — — — uppläs-
ning är valförrättningen avslutad.

Underrättelse om valets utgång skall — — — — — införas i en eller flere ortstidningar.

De avgivna valsedlarna — — — — — för vilken valet gäller.

§ 32. Mom. 1 och 2 oförändrade.

Mom. 3. Avgår kommunalfullmäktig — — — — — samt där så lämpligen kan ske införas i en eller flere ortstidningar.

Efter sammanräkningens avslutande — — — — — under försegling.

Mom. 4. Oförändrad.

§ 33. Är någon missnöjd — — — — — som genom kungörelse, vilken i en eller flere ortstidningar införes — — — — — vid valförrättningen företedda.

Vid bestämmande av den eller de tidningar, som böra ifrågakomma vid kungörelses utfärdande enligt §§ 29, 32, 33 och 36 böra bestämmelserna i § 16 i tillämpliga delar tjäna till efterrättelse.

§ 34. Kommunalfullmäktige välja — — — — — innehaft.

Kommunalfullmäktige utser kommunalnämnd enligt de grunder, som med avseende på detta val är för kommunalstämma stadgat.

§ 35. Följande ärenden må — — — — — (nuvarande § 33) — — — — —

e) Val till ordföranden och vice ordföranden i kommunalstämman samt till kommunalfullmäktige.

§ 36. Mom. 1 och 2 lika med Kungl. Maj:ts förslag.

Mom. 3. Vid kommunalfullmäktiges sammanträden äga ordföranden och vice ordföranden i kommunalstämman, samt ordföranden och vice ordföranden i kommunalnämnden, ändock att de ej äro kommunalfullmäktige, att vara tillstädes och i överläggningarna men ej i besluten deltaga.

Mom. 4. Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 40. Kommunalstämman utser — — — — — är närmast över hälften.

Proportionellt valsätt användes i det fall, att minst en fjärdedel av de vid stämman närvarande väljarna sådant begära.

Närmare bestämmelser om valsättet meddelas i särskild stadga.

§ 43. Kyrkoherden eller den — — — — — deltaga i kommunalnämndens överläggningar.

§ 51. Vid kommunalnämndens sammanträden — — — — — ekonomiska ställning.

Innehavare av annat kommunalt förtroendeuppdrag må, om kommunalstämman i varje särskilt fall beslutar, tillerkännas ersättning för med uppdragets fullgörande förenade direkta kostnader och minskad arbetsförtjänst.

§ 74. Konungens befallningshavandes godkännande — — — —
 — — — — — åt beslut, vilka
 mom. a) och b) lika med Kungl. Maj:ts förslag
 mom. c) röra arvode eller ersättning, som i § 51 omförmåles eller
 mom. d) lika med Kungl. Maj:ts förslag.
 Beslut — — — — — föra klagan.

Förordning om kommunalstyrelse i stad.

§ 6. Stadskommunens beslutanderätt — eller stadsfullmäktige utses. Innehavare av kommunalt förtroendeuppdrag må, om stadsfullmäktige eller i stad utan stadsfullmäktige, allmän rådstuga städant i varje särskilt fall beslutar, tillerkännas ersättning för med uppdragets fullgörande förenade direkta kostnader och minskad arbetsförtjänst.

§ 9. Envar myndig välfräjdad svensk undersäte — — — — —
 oguldna stadsutskylder, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, är, med den — — — — — myndig delägare finnes.

§ 15. Kallelse till allmän rådstuga skall — — — — — införas i en eller flera tidningar inom orten, därvid sådana tidningar böra väljas — — — — — sådan rådstuga fattas.

§ 35. Kallelse till sammanträde — — — — — överläggningar skola förekomma.

Åtta dagar före sammanträdet eller där saken ej tål sådant uppskov, minst dagen förut, bör tillkännagivande om sammanträdet, med uppgift om de ärenden, som därvid skola förekomma, införas i den eller de ortstidningar, där, enligt vad i § 15 sägs, kallelse till allmän rådstuga skall införas.

Magistraten skall — — — — — underrättas.

§ 36. Vid stadsfullmäktiges sammanträde — — — — — proportionellt valsätt användas.

Val till annan kommitté, styrelse eller nämnd må endast i de fall, då minst en fjärdedel av de närvarande fullmäktige sådant begära, vara proportionella.

Närmare bestämmelser — — — — — särskild stadga.

§ 56. Ledamöterna — — — — — rådstugan.

Valen äro — — — — — väljande äro ense.

Val till annan kommitté, styrelse eller nämnd må endast i de fall, då minst en fjärdedel av de vid rådstugan närvarande väljarne sådant begära, vara proportionella.

Närmare bestämmelser — — — — — särskild stadga.

§ 66. Sedan debitering av uppbördslängden blivit upprättad, låter magistraten genom offentligt anslag och genom tillkännagivande i en eller flera tidningar inom orten, valda i enlighet med vad i § 15 sägs, kungöra, att längden — — — — — taga kännedom.

§ 75. Kungl. Maj:ts befallningshavandes — — — — — för längre tid än 5 år;

d) beslut om ersättning till kommunala förtroendemän enligt § 6.
Beslut, som skall — — — — — föra klagan.

Förordning om kommunalstyrelse i Stockholm.

§ 4. Kommunens beslutanderätt — — — — — eller kunna beredas.

Innehavare av kommunalt förtroendeuppdrag må, om stadsfullmäktige i varje särskilt fall besluta, tillerkännas ersättning för med uppdragets fullgörande förenade direkta kostnader och minskad arbetsförtjänst.

Överståthållaren — — — — — gemensamma angelägenheter.

§ 7. En var myndig välfräjdad svensk undersåte — — — — — oguldna stadsutskylder, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, är med den — — — — — myndig delägare finnes.

§ 31. Överståthållarämbetets fastställelse erfordras — — — — — fullmäktige nämligen:

a) — h) oförändrade.

i) Beslut om ersättning till kommunala förtroendemän enligt § 4.

§ 35. Val till beredningsutskott — — — — — äro ense.

Val till annan kommitté eller styrelse eller nämnd må endast i de fall, där minst en fjärdedel av fullmäktige sådant begära, vara proportionella.

Närmare bestämmelser — — — — — stadga.

Förordning om landsting.

§ 5. Mom. 1, 2 och 3 lika med Kungl. Maj:ts förslag.

Mom. 4. Å landet förrättas — — — — — skall försändelse assureras.

Domhavanden skall — — — — — lämpligen kan ske, i en eller flera ortstidningar, valda i tillämpliga delar och enligt de bestämmelser, som i § 16 i förordningen om kommunalstyrelse på landet omförmåles, kungjord förrättning sammanräkna — — — — — valförrättningen avslutad.

Underrättelse om valets — — — — — lämpligen kan ske, införas i den eller de tidningar, vari ovannämnda kungörelse införts.

Mom. 5. I stad förrättas — — — — — försändelsen assureras.

Sammanräkningen — — — — — kungöras i en eller flera ortstidningar, valda på sätt ovan sägs.

Valets utgång — — — — — lämpligen kan ske, införas i en eller flera ortstidningar, valda på sätt ovan sägs.

§ 13. Är någon missnöjd — — — — — som genom kungörelse, vilken i en eller flere ortstidningar, valda på sätt ovan sägs införas, utsätter — — — — — ofördröjligen underrättas.

§ 20. Kungörelse — — — — — före mötet i en eller flera ortstidningar — — — — — valda på sätt ovan sägs.

Landstingets ordförande — — — — — underrättas.

§ 38. Där ett eller flera ärenden — — — — — proportionellt valsätt användas.

Val till andra kommittéer, styrelser eller nämnder må endast i de fall, då minst en fjärdedel av landstingets närvarande ledamöter sådant begära, vara proportionella.

§ 62. Besvär — — — — — besvär.

Konungens befallningshavande — — — — — i länskungörelserna ävensom i en eller flera ortstidningar, valda på sätt ovan sägs, införa tillkännagivande — — — — — må ej klagas.

Stadga om proportionellt valsätt vid vissa val inom landsting, stadsfullmäktige och kommunalfullmäktige samt å allmän rådstuga och kommunalstämma.

§ 1. Då inom landsting, stads- och kommunalfullmäktige, å allmän rådstuga och kommunalstämma val äro proportionella — — — — — är föreskrivet.

Slutligen hemställes, att vederbörande utskott måtte vid ett eventuellt bifall till motionens yrkanden, verkställa den omarbetning av

lagtexten som erfordras, ävensom vidtaga de övriga omformuleringar och tillägg, som kunna anses lämpliga och kunna bidra till, att motionens syfte uppnås.

Stockholm den 26 april 1913.

G. Gerhard Magnusson.

J. E. Berglund.

Nr 157.

Av herr **Meurling**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse av § 17 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Med anledning av Kungl. Maj:ts nåd. proposition nr 185 med förslag till ändrad lydelse av vissa paragrafer i kommunalförordningarna får jag vördsamt anföra följande:

I § 17 av förordningen om kommunalstyrelse på landet föreslås införande av ett nytt stadgande därom att ordinarie kommunalstämma i december skulle äga att för det nästföljande året besluta, å vilka dagar ordinarie kommunalstämma skall hållas, eller därest vissa dagar icke lämpligen kunna bestämmas, huruvida ordinarie kommunalstämma skall utsättas till sön- eller helgdag.

En mer eller mindre tillfällig majoritet skulle, om det, som sålunda föreslagits, bleve antaget, kunna tvinga kommunalstämmans ordförande att till söndagar utlysa dessa stämmor, vilka ofta bliva rätt långvariga och mångenstädes genom uppslitande strider om varjehanda ekonomiska spörsmål eller andra kommunala tvistefrågor allt annat än uppbyggliga. De, som icke vilja offra den sabbatsfrid och den sabbatsvila, som icke minst i vår tid äro av oskattbart värde, skulle helt visst känna sig förhindrade att under sådana förhållanden deltaga i dessa stämmor, ehuru de dock såsom medlemmar av kommunen bleve bundna av de därå fattade besluten. Särskilt kommunalstämмоordförandena skulle därigenom kunna påläggas ett olidligt samvetstvång under den tid, då de ej äga rätt att avsäga sig detta uppdrag.